

— var en stor indbyrdes Uoverensstemmelse imellem deres Forklaringer. Jeg skal her optage en Ytring af den høitærede Minister, som han brugte imod det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. N. Hansen). Den høitærede Minister nævnte Ordene „i den Forbindelse, hvori de ere blevne sagte“, men han har ikke oplyst Noget om, at noget af disse Vidner have kunnet give mindste Antydning af, at Ordene ere fremkomne i den og den Forbindelse; men det er ogsaa aldeles umuligt, thi naar det ene af de to Hovedvidner mener, at Ordene ere brugte i en Tale og det andet, at de ere brugte i en anden Tale, saa ere de jo ikke i Stand til at kunne sige og aflægge Ed paa, i hvilken Forbindelse de ere brugte. Derimod er det jo tydelig nok fremkommet ogsaa fra den høitærede Minister, at selv disse Mænd ikke have turdet vidne Andet, end at Ordene ikke ere sagte i nogen fornærmelig Hensigt imod Hans Majestæt Kongen, saa at de altsaa ikke ere strafbare, og det er da støttet paa saadanne Udtalelser af enkelte Mænd, at man straffer en Udtalelse, som selv efter deres Skjøn ikke var fremsat i nogen fornærmelig Hensigt. Jeg skal derfor sige, at, idet jeg tror at kunne blive enig med det ærede Medlem, ja maaske endog at kunne gaa videre end han med Hensyn til Kravet paa Embedsmændenes Lydighedsforhold over for Regjeringen i Almindelighed, da jeg maaske ikke en Gang forlanger den politiske Frihed over for Regjeringen i den Udstrækning som han, saa vil jeg i Modsatning til ham bestandig kræve for enhver Embedsmand, lige saa vel som for enhver anden Borger, at Vilkaarlighed i Forholdet til ham ikke skal træde i Stebet for Lovens almindelige Forskrifter, eller med andre Ord, at ingen Statsborger her i Danmark skal kunne dømmes for usømmelig Opførsel og slet Eksempel uden at have været hørt. (Ankjer: Grundlovstridig Opførsel!). Ja, jeg forstaar ikke det Dybsindige i denne Bemærkning, og jeg kan altsaa ikke besvare den. Da det, som den høitærede Minister i øvrigt har fremsført, er blevet besvaret af det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. N. Hansen), skal jeg endnu kun omtale et Par af hans Ytringer. Den høitærede Minister har sagt, at han ikke har foretaget nogen fuldstændig Undersøgelse. Dette underskriver jeg. Ministeren har kun ladet de Mænd kalde for Retten, som han vidste vilde aflægge Vidnesbyrd; men da der var 12 Dage imellem den 5te og den 17de, og da Ministeren har konfereret med Forhørsdommeren angaaende en enkelt Mands Tilbud om, at han vilde vidne, saa maa han ogsaa have vidst — det maa formentlig staa i Forhørsprotokollen — at Andersen havde begjært at faae visse andre Mænd, som vare villige til at afgive Vidnesbyrd, forhørte. Men den høitærede Minister har jo selv sagt, at det ikke er nogen fuldstændig Undersøgelse, som han har foretaget, og det er

vistnok det Sandeste, han har sagt i denne Sag. Den ærede Minister stillede sig gjentagende Gange paa det Standpunkt, at han tror sig som Minister særlig kaldet til at udbrede sand Gudsfrugt. Dette er en Bemærkning, som har en politisk, konstitutionel Interesse, og som jeg skal nævne med det Samme. Kultusministeren i et konstitutionelt Land, der har fri Religionsøvelse, vil udbrede sand Gudsfrugt. Nu vide vi jo imidlertid, at han er Minister ikke blot for Lutheranere, for Folkekirken Medlemmer, men ogsaa for de fra Folkekirken afvigende Trossamfund: Jøder, Katholiker og Andre. Svad er nu Ministerens sande Gudsfrugt? Hvor ere hans symboliske Bøger? Ligge de i det ene Hjørne eller i det andet Hjørne af den religiøse Verden? Den ærede Minister stiller sig nu paa Folkekirken Standpunkt, men det forlanger Grundloven ikke. (Bille: Af Almueskolelærerne forlanges det; de skulle bekjende sig til Folkekirken Lære!); men Grundloven forlanger ikke, at Ministeren skal høre til Folkekirken Lære (Bille: Almueskolelærerne skulle høre til Folkekirken).

Formanden: Jeg maa anmode det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Bille) om ikke fortsat at afbryde Taleren.

Berg: Ja, det er jo: „Gud Dag — Dreffast.“ Jeg taler om Ministeren og det ærede Medlem taler om Almueskolelærerne paa Landet; det er overmaade behageligt at samtale med det ærede Medlem; men vi have ikke Lov dertil efter den ærede Formands Anvisning. — Naar den ærede Minister siger, at han skal udbrede sand Gudsfrugt, og han f. Ex. bekjender sig til en af de fra Folkekirken afvigende Trossamfunds Lære, f. Ex. til den Sekt, vi omtalte i Gaar, saa kunde han jo føle sig inderlig overbevist om, at dennes Lære betegner sand Gudsfrugt, kan han saa ikke let ved sin Bestræbelse for at udbrede sand Gudsfrugt blive aldeles uretfærdig mod den store Del af Befolkningen i øvrigt? Det forekommer mig derfor, at det var klogeft at overgive denne Del af Omsorgen til de beskiftede Lærere i de forskjellige Kirker, Selter og Samfund, som vi i dette med Religionsfrihed begavede Land have, uden at Ministeren specielt indblandet sig i dette. Denne Stilling for en Kultusminister er vistnok ogsaa den konstitutionelt rigtige, og naar den høitærede Minister tror, han har særlig Mission som Missionær, da tror jeg, han i den Henseende ikke rigtig har overveiet en Kirkeministers Stilling i vort Land. Det var disse Bemærkninger, jeg vilde gjøre med Hensyn til dette Udtryk: sand Gudsfrugt. — For øvrigt tør jeg antage, at Sagen er gennemdebatteret og i øvrigt tilstrækkelig oplyst, saa at det foreligger klart, at her er begaaet en Uret mod Lærer Andersen, dels i og for sig, men navnlig i Følge den